הלכה · משנה תורה · מפרשים · משנה למלך · ספר קדושה

משנה למלך על משנה תורה, הלכות שחיטה

רבי יהודה רוזאניס

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משנה למלך על משנה תורה, הלכות שחיטה

רבי יהודה רוזאניס

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-למלך-על-משנה-תורה-הלכות-שחיטה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה כו 4
פרק ב 4
הלכה ג 4
הלכה ט 13
פרק ג 13
הלכה ד 13
הלכה ה 14
הלכה י 14
פרק ד 14
הלכה ז 14
הלכה טו 14
פרק ה 14
הלכה יא 14
פרק ו 15
הלכה כ 15
פרק י 15
הלכה יד 15
פרק יג 15
הלכה ד 15

פרק א

הלכה כו

ואם נמצאת פגומה מעבירין אותו וכו'. נשאל מהריק"ו שרש ל"ג על דבר השוחט אשר העיד עליו ע"א ששחט שלא כהוגן והוא מכחישו אם העד מותר לאכול משחיטתו או אם נדמהו להההיא דנטמאו טהרותיך כו'. והשיב לע"ד נראה דל"ד דהתם אם הוא כדברי העד שנתנסך היין כו' חל עליהם שם איסור ושוב אין להם תקנה ושייך לומר דשוינהו אנפשיה חתיכה דאיסורא אבל הכא לא שייך למימר הכי דאפילו אם יהיה אמת שלא שחט עכשו יפה מ"מ אין מוחלט ליפסל עולמית וכו' יע"ש. ואיני מבין האי חילוקא דלמה לא נימא שוייה אנפשיה חתיכה דאיסורא דסוף סוף אילו אתו שני עדים שיצתה טריפה מתחת ידו לא היינו יכולים לאכול עוד משחיטתו וה"נ לגבי דידיה כשני עדים דמי ושוייה להאי לדידיה כאילו באו עדים לגבי עלמא ושפיר שוייה ח"ד שלא לאכול משחיטתו מכאן ולהבא עד ישוב כדינו. ובהדיא משמע כן דהא נמי מיקרי שוייה אנפשיה ח"ד בגמ' בפ' נערה שנתפתתה גבי שני שטרות היוצאים בזה אחר זה ביטל שני את הראשון ופליגי בטעמא רפרם אמר אודויי אודי ליה ורב אחא אמר אחולי אחיל ובעינן מאי בינייהו לאורועי סהדי כו'. ופירש"י דלמ"ד אודויי אודי ליה פסולין העדים. ופי' הר"ן דהיינו לגביה דידיה ואי אית ליה סהדותא אחריתי והביא הלוקח אלו העדים פסולים דהא אודו שחתמו שקר בפעם ראשונה. משמע דמשום שהודה שבפעם ראשונה חתמו שקר מהדר לשטר אחר שוינהו לנפשיה לרשעים ולגבי דידיה בעדותו בפעם אחרת אינן נאמנין אע"פ שלא שוינהו ליה ח"ד כההיא דטהרות וכההיא דנתנסך יינך משמע דאין לחלק וצ"ע. (א"ה ועי' בישש"ש פ"ק דחולין סי' ט' פר"ח י"ד סס"א ועיין לעיל פ"ט מהלכות אישות דין ט"ו):

פרק ב

הלכה ג

ולא בהמה וחיה בלבד וכו'. איסור זה דהכנסת חולין בעזרה הוא מוסכם בתלמוד במקומות הרבה. ואע"ג דבפי"ג דמנחות (דף ק"ו) אמרינן א"ר חסדא במותר להכניס חולין בעזרה קא מיפלגי רבי סבר אסור להכניס חולין בעזרה ורבנן סברי מותר להכניס חולין בעזרה. ולפי זה לדידן דקי"ל כרבנן וכמו שפסק רבינו בפי"ז מה' מעשה הקרבנות א"כ יהא מותר להכניס חולין בעזרה ואע"ג דמרן ז"ל צידד שם דרבינו פסק כרבי דבריו הם תמוהים וכבר תמה עליהם הרב לח"מ שם ואין ספק דרבינו פוסק כרבנן. מ"מ אף

לדידן דקי"ל כרבנן אסור להכניס חולין בעזרה משום דלא קי"ל כאוקימתא דרב חסדא אלא כרבא דאמר דכ"ע אסור להכניס חולין בעזרה וכמו שהוא מוסכם בכל התלמוד: אך באיזה חולין הוא האיסור בזה נחלקו הראשונים ז"ל. והנה מפשט דברי רבינו נראה דכל דבר שהוא חולין אסור להכניס בעזרה אף שהוא דבר שאין דוגמתו קרב לגבי המזבח אך הרשב"א ז"ל בחדושיו כתב שלא נראו לו דברי רבינו אא"כ דעתו לומר לחם כלחמי תודה או פירות כפירות בכורים ע"כ. והתוס' בפרק הזרוע (דף ק"ל) ד"ה אי כתבו דדוקא חזה ושוק וכן בכורים דדרך קדושה מייתי להו דעביד בהו תנופה וכן לחם לצורך תודה שהוא הכשר קרבן יש קפידא טפי בהבאתם בעזרה שלא לצורך ע"כ. וכ"כ הרשב"א בחדושיו שם ובפ' המוכר את הספינה ביאר יותר שכתב וז"ל וקא מעייל חולין בעזרה פירוש מפני שהם טעונים תנופה והגשה ע"ג המזבח ודמיא להקרבה ושחיטה ואסור לשחוט חולין בעזרה ע"כ. וכ"כ התוס' בפרק התודה (דף פ') ד"ה וכי יע"ש. והיה אפשר לומר דחילוק זה שכתבו התוס' הוא דוקא לאיסור להכניס בעזרה מדאורייתא אבל מדרבנן אף דבר שאין עושין בו כעין הקרבה אסור להכניס בעזרה לפי שהתוס' בתחלת דבריהם הכריחו שאיסור זה הוא מה"ת ועל זה הוקשה להם מההיא דפרק כל התדיר ופ' הקומץ דאמרינן שהכהנים מכניסים חולין בעזרה כדי לאכול עם הקדשים. משמע שאם לא היה איסורו כ"א מדרבנן לא הוה קשיא להו מידי משום דנהי דחכמים אסרו הכנסת חב"ע באכילת חולין שהוא לצורך אכילת קדשים לא גזרו. אבל לאחר שהכריחו שהוא איסור תורה הוקשה להם דאיך יתכן דמשום אכילת קדשים יותר להם איסור תורה. ועל זה תירצו דיש לחלק בין מלתא דעביד כעין הקרבה למלתא אחריתי. וא"כ אף אם נאמר דמדרבנן אסור להכניס חב"ע אף דבר דלא עביד בהו כעין הקרבה ליכא קושיא כלל מההיא דפ' כל התדיר ופ' הקומץ משום דרבנן לא גזרו בדבר שהוא צורך לאכילת קדשים. אך מדברי הרשב"א נראה דאפילו איסור דרבנן ליכא שהרי אחר שכתב החילוק כתב וז"ל ותדע לך דהא נכנסין שם בבגדי חול והלל שהיה מביא כבשתו לעזרה ומקדישה וסומך עליה ושוחטה ע"כ. וא"כ מכאן יש להכריח דאפי' איסורא דרבנן ליכא דאי לא אכתי קשה איך נכנסים בבגדי חול והלל ג"כ אמאי לא היה מקדישה סמוך לפתח העזרה. ובפרק הספינה כתב בפירוש וז"ל ואם לא מפני טעם התנופה היה מותר כיון דלא הוי כעין הקרבה שלא מצינו איסור למי שנכנס להיכל ופתו בידו ע"כ. וכ"כ הריטב"א שם בחדושיו כדברי הרשב"א ז"ל הללו יע"ש. ולפ"ז נאמר שגם דעת התוס' היא כן וכ"נ מדבריהם שבפרק הספינה שכתבו וז"ל אבל דבר שאין עושין בו הקרבה כלל בההוא אין שייך איסור הכנסת חב"ע דאל"כ לא ילבש כהן בגדי חול ויכנס בעזרה

ע"כ. ודע שראיה זו שהביא הרשב"א מהלל שהיה מביא כשבתו לעזרה לא הביאוהו התוס'. והיה נראה דס"ל דשאני התם שההבאה היתה לצורך קרבן ומש"ה ליכא איסור כלל. אך בפ"ו דפסחים (דף ס"ו) עלה דהך דהלל הקשו דהיכי עביד הלל הכי והלא היה מכניס חולין לעזרה ותירצו דליכא איסור אלא היכא דעביד כעין הקרבה. והנראה דהתוס' לא רצו להכריח בפרק הספינה דינם מההיא דהלל לפי שהיינו יכולים לדחות דשאני התם שהיה רוצה להקריבה אבל אחר שהכריחו חלוקים דליכא איסור כ"א היכא דעביד כעין הקרבה ממקומות אחרים כשהקשו עליה דהלל תירצו החילוק המוכרח ואין צורך לחלק באופן אחר. אך אני תמיה על מ"ש התוס' בפ"ח דמנחות (דף פ"א) עלה דההיא דאמרינן אם איתא לדחזקיה ליתי בהמה וליתי שמונים בהדה כו' שכתבו וז"ל ואע"ג דהארבעים הם חולין ליכא למיפרך דקא מעייל חב"ע דלאחריות קא מיכוין צורך קרבן נינהו וש"ד אע"פ שהם חולין כדתניא בהלל הזקן מביאה כשהיא חב"ע ומקדישה כו' ע"כ. ויש לתמוה דמה ראיה הביאו מההיא דהלל שאני התם שלא היה עושה כעין הקרבה כשהיא חולין ומש"ה ליכא איסורא אבל כל שעושה כעין הקרבה לעולם אימא לך דאיכא איסור דהכנסת חולין אף שהוא לצורך קרבן. ועוד דאעיקרא דדינא בההיא דרב מנשיא דקאמר שיביא שמונים אפשר דליכא במ' משום הכנסת חולין. ואע"ג דבדברי התוס' פרק הזרוע מוכח דבלחמי תודה איכא משום הכנסת חולין שכתבו וכן לחם לצורך תודה שהוא הכשר קרבן וכו' וכנראה מדברי התוס' הללו דאף בלא טעמא דתנופה שהיה בלחם איכא איסורא לפי שהוא הכשר קרבן ומה שלא כתבו התוס' בלחם משום דאיכא תנופה בארבעה וא"כ דמיא לבכורים הוא משום דמהסוגיא דפ' התודה מוכח דאף בלא טעמא דתנופה איכא איסורא משום חב"ע שהרי כשהקשו ללמדין לפני רבי וכי מכניסין חולין בעזרה ע"כ לאו משום טעמא דתנופה הוא שהרי לאחר שנדחו דברי הלמדין אמרינן דאביי ורבנן אמרי אם איתא לדר' יוחנן ליתי לחם ולותבה חוץ לחומת עזרה והקשו לזה מטעמא דתנופה וקא מעייל חב"ע משמע דכשהקשו בתחלה וכי מכניסין חב"ע לאו משום טעמא דתנופה הקשו ומש"ה כתבו התוס' דהטעם הוא לפי שהוא הכשר הקרבן. מ"מ אף כפי הנחה זו יש לחלק דדוקא כשמביא מ' חלות אסור לפי שמביאם לצורך תודה והוי הכשר קרבן אבל במביא פ' חלות ואומר יקדשו המ' מתוך הפ' אפשר דליכא קפידא בארבעים דאינו מוכרח שיהיו צורך קרבן כיון דאיכא מ' אחרים ואי משום תנופה דמניף מה שמניף הוא מהמ' דאמר שיקדשו מתוך הפ'. הן אמת דיש מקום לבעל דין לחלוק בחילוק זה אך הקושיא שהקשינו דמה ראיה הביאו מההיא דהלל במקומה עומדת:

והנראה אצלי לומר הוא דכוונת התוס' היא להקשות לרש"י ז"ל דס"ל דתיקון זה דרב שישא שיביא שמנים הוא שיניחם בחוץ וכר' יוחנן דאי לא אסור משום חב"ע. ורש"י לא ס"ל חילוק התוס' דחילקו דליכא איסור משום הכנסת חב"ע כ"א היכא דעביד כעין הקרבה וכמבואר בדבריו בפרק ד' דתמורה (דף כ"ג) עלה דההיא דאמרינן שאם היתה אכילה מועטת שאוכלין עמה חולין שכתב וז"ל ואי קשיא הא אין מכניסין חולין לעזרה הא לא קשיא יאכלום מבחוץ וא"כ יכנסו כו' יע"ש. הרי מבואר דס"ל לרש"י דאף במידי דלא עביד כעין הקרבה איכא איסורא וכפי מה שחילקו התוס' החולין היו אוכלים בעזרה וכמ"ש שם. וא"כ אליבא דרש"י יש להקשות מההיא דהלל וע"כ אית לן למימר דשאני ההיא דהלל שהיה לצורך קרבן. וא"כ התוס' הקשו לרש"י דלמה אצטריך לומר שהפ' חלות היו חוץ לחומה דכיון דהיו צורך קרבן לאחריות ליכא איסורא ורש"י ע"כ מודה בזה מההיא דהלל. אבל לעולם דאליבא דהתוס' טעמא דהלל היא משום דאעיקרא דדינא ליכא איסורא דהכנסת חולין כי אם היכא דעביד כעין הקרבה. ודע דבפ"ב דביצה (דף כ') כתבו התוס' וז"ל והביא כל צאן קדר בעזרה ותימה והא אין מביאין חב"ע וי"ל דלאו דוקא בעזרה אלא בהר הבית ע"כ וצ"ע:

הכלל העולה ממה שכתבו הוא דאליבא דהתוס' והרשב"א והריטב"א ז"ל ליכא איסור דהכנסת חב"ע כי אם במידי דעביד כעין הקרבה, ואליבא דרש"י אף בדבר דלא עביד כעין הקרבה אסור שהרי אסור שיאכלו הכהנים חולין עם הקדשים בעזרה. ונראה דאף במלתא דלא חזי לקרבן אסר דאי לא מאי דוחקיה לומר דמאי דתניא כשיאכלו חולין הוא חוץ לעזרה אימא דמיירי במלתא דלא חזי להקרבה א"ו דבכל גוונא ס"ל דאסור וההיא דהלל ס"ל דשאני התם שהביאה להקריבה וכמ"ש לעיל. ומה שנכנסים לעזרה בבגדי חול כהנים וישראלים נראה דלא קשיא לרש"י דאפשר דליכא איסור כי אם במידי דאכילה דהוי דרך בזיון להכניס בעזרה אבל מה שנכנסים בעזרה בבגדי חול ליכא איסורא דהא הדבר מוכרח שהרי ישראלים היו מוכרחים ליכנס בעזרה לסמיכה ולא היו יכולים ללבוש בגדי כהונה. ומפשט דברי רבינו ז"ל נראה לי דס"ל כרש"י וכמ"ש לעיל. הן אמת שבפ"י מה' מעשה הקרבנות דין י"א כתב סתם היתה להם אכילה מועטת אוכלין עמה חולין. ומסתמיות דבריו נראה שהיו אוכלין החב"ע כסברת התוס'. וא"כ יש לתמוה כפי סברתו שאיסור הכנסת חב"ע הוא כולל איך הותר כאן. ואם היינו דוחקים דברי רבינו כמ"ש הרשב"א והיינו אומרים דרבינו מיירי בלחם מלחמי תודה או פירות הבכורים דהוו מילי דחזו להקרבה היה אפשר לומר דמה שהותר לאכול חב"ע הוא בחולין דלא חזו להקרבה וסתם הדברים וסמך על מ"ש כאן בהל' שחיטה דמלתא דחזי

להקרבה אסור להכניס בעזרה. אך פשט דברי רבינו אינו מורה כן: אשר ע"כ נראה לומר דאיסור זה דהכנסת חב"ע ס"ל לרבינו שהוא מדרבנן וכמו שצידד רשב"ם בפרק המוכר את הספינה וכיון שאין איסורו כ"א מדרבנן משום אכילת קדשים התירו וכמ"ש לעיל שהתוס' לא הוקשה להם מהך דאכילת חולין כי אם במונח שהיה איסור תורה. וסברא זו שאנו רוצים לייחס לרבינו דס"ל דאיסורו מדרבנן לא נפלאת היא בדעת רבינו והרואה יראה להרב לח"מ שרצה לצדד דאף לשחוט חולין אין איסורו כי אם מדרבנן יע"ש. ואף אם נרצה לומר דרבינו ס"ל דאיסורו מן התורה וכמו שהכריחו התוס' עדיין אפשר לומר דרבינו ס"ל דדוקא מה שעושה כעין עבודה איסורו מן התורה אבל כל שאינו עושה כעין עבודה אין איסורו כי אם מדרבנן ומשום אכילת קדשים התירו איסור זה דרבנן: וא"ת כפי סברת רש"י דאית ליה דלא מותר אכילת חב"ע אף שהוא לצורך אכילת קדשים איך יתיישב מאי דתנן בפ"י דזבחים (דף צ') וכולן כו' לתת לתוכן תבלין חולין הרי שהותר להכניס חולין בעזרה לצורך אכילת קדשים. וי"ל דרש"י ס"ל דמתני' איירי בקדשים קלים שהם נאכלים בכל העיר אבל לעולם דבקדשים שנאכלים בעזרה לא. ומה שהוכרח רש"י בתמורה לומר שאוכלים מבחוץ הוא משום דהתם מיירי בשיירי מנחה שאינה נאכלת כי אם בעזרה וכמבואר. ועוד י"ל דשאני תבלין שנתערבו בקדשים ונתבטלו ונפקי מתורת חולין ומש"ה שרי. אך מהסוגיא דפ' כל הזבחים (דף ע"ז) על ההיא דלמחר מביא אשמו ולוגו מוכח בהדיא דאף שאין בלוג כי אם תערובת קצת שמן חולין איכא משום הכנסת חב"ע ודו"ק. ועיין במ"ש התוס' פרק התודה (דף פ') סוף ד"ה וכי שחילקו לענין אחר כעין מה שכתבנו ודו"ק:

והנה מלבד מ"ש דליכא תיובתא לסברת רש"י ורבינו מכל הני דוכתי שכתבו התוס', עוד נראה שיש להביא ראיה לסברתם מההיא דאמרינן בפרק הקומץ רבה (דף נ"א) אלא מאי לקרבנם לאכילת קרבנם ומאי לאכילה אכילה דחולין ופריך חולין פשיטא מאי בעו התם ומשני אע"ג דאמר מר יאכלו שיאכלו עמה חולין ותרומה וכו' ופשיטא דסוגיא זו מורה דאיסורא דהכנסת חולין לעזרה הוא כולל אף היכא דלא עביד כעין הקרבה ואף במלתא דלאו בר הקרבה הוא מדהקשו בפשיטות פשיטא מאי בעו התם, וזה הפך מ"ש לעיל בשם התוס' והרשב"א. הן אמת דגם לסברת רש"י ורבינו סוגיא הלזו צריכה ישוב דמקושית הגמ' מוכח דלא הוקשה להם אלא משום דמאי בעו התם אבל אם היה באפשרות שהיה שם חולין ניחא דאשמעינן שלא הותר לאכילתם מלח של הקדש. וא"כ למאי איצטריך לשנויי אע"ג דאמר מר יאכלו שיאכלו עמהם חולין לימא בקיצור הב"ע בשאכלו חולין חוץ לעזרה. ונראה דהתלמוד ס"ל דמלח לא הותר

לכהנים ואפילו באכילת קדשים כי אם בקדשי קדשים שנאכלין בעזרה אבל חוץ לעזרה אף שאוכל קדשים לא הותר מלח של הקדש. ומש"ה פריך בפשיטות דלמאי איצטריך לומר דלאכילת חולין לא דבמאי איירי אי כשאוכל החולין חוץ לעזרה הא אפילו אוכל קדשים חוץ לעזרה לא הותר ומתוך העזרה לא משכחת חולין דמאי בעו התם. ותירצו כיון דאמר מר כו' וסד"א כיון דהני חולין לצורך אכילת קדשים הנאכלין בעזרה הם ליתב להו מלח קמ"ל. ולפי מ"ש לעיל דרבינו ס"ל דאכילת חולין הללו כיון שהם לצורך אכילת קדשים הותר לאכלם בעזרה ניחא טפי שינויא דגמ'. דלפי סברת רש"י תיקשי דאכתי מאי אשמעינן שמואל השתא קדשים כל שנאכלין חוץ לעזרה לא הותר להם מלח של הקדש חולין הנאכלין חוץ לעזרה מיבעיא. ולסברת רש"י ז"ל צריך לדחוק ולומר דסד"א כיון דחולין הללו הם לצורך דבר שהותר לו המלח גם לגבי חולין אף שהם חוץ לעזרה יותר להם קמ"ל. באופן דלסברת רש"י ורבינו יש ליישב הסוגיא וכמ"ש אך לדעת התוס' קשיא טובא. שוב ראיתי להתוס' בפרק התודה (דף פ') ד"ה וכי שהוקשה להם קושיא זו וכתבו ומה שתמה תחלה כ"כ בפשיטות חולין מאי בעו התם בדין קא מתמה דמאי בעיא אכילת חולין בפני עצמה בעזרה דאיצטריך למימר דלא יהבינן להו מלח ע"כ. והנה כפי דרך זה נתיישבו שפיר דברי התוס' ואתיא הסוגיא כפשטה. ויש ללמוד מדבריהם דאף שהותר הכנסת חב"ע כל שאינו עושה דרך הקרבה מ"מ אכילת חולין אסור ומלתא דמסתברא הוא: ודע דאף שכתבנו דאסור להכניס חולין לעזרה זהו דוקא חולין גמורים אבל כל שהקדישו אף שהוא הקדש בדק הבית מותר להכניסו בעזרה. ודין זה מתבאר בפ' הספינה (דף פ"א) דפריך וליחוש דלמא לאו בכורים נינהו וקא מעייל חב"ע ומשני דמקדיש להו. הן אמת דרשב"ם פירש שם דמקדיש להו לקנות בהם קרבן, נראה מדבריו דדוקא משום דהוי לצורך קרבן הותר אבל אם לא הקדישו לצורך קרבן כי אם לבדק הבית לא. אך מדברי התוס' שם ובמקומות אחרים כמו שנתבאר יראה דס"ל דאף בהקדש בדה"ב שרי. והתוס' הקשו לזה מההיא דאמרינן בפ' התודה (דף פ') דלמא לאו תודה היא והוי לחם חב"ע ואמאי לא פריך דליקדוש ליה על תנאי שאם אינה תודה יקדש הלחם לבדק הבית או לדמי נסכים. ותירצו דגבי תודה כיון שעשה מעשה שעשה מ' חלות מד' מינים מוכחא מלתא טובא שלשם תודה מביאם ולהכי אפילו הקדיש חשיב חב"ע כיון שאין דרך לעשות משאר הקדש מה שעשה מזה אבל הכא בכורים מקדיש להו לדמי לא מיחזי חב"ע אלא כשאר הקדש כו' ועוד האריכו בחילוק זה יע"ש. ובפ' התודה נמי הקשו קושיא זו ותירצו ג"כ כעין חילוק זה אלא שיש קצת שינוי לשון שכתבנו דשאני לחמי תודה משום דבאים עם הזבח. ועוד הוקשה להם שם מההיא דאמרינן בפ'

בתרא דמנחות (דף ק"ו) בההיא דפירשתי ואיני יודע מה פירשתי דאמרינן דטעמיה דרבי הוא משום דסבר דאסור להכניס חולין לעזרה דאמאי לא מקדיש על תנאי. ותירצו דדמי ללחמי תודה לפי שיש עמהם מנחה גמורה ולא שרינן ע"י הקדש בדק הבית יע"ש:

וא"ת והא אמרינן בפרק כל הזבחים (דף ע"ו) עלה דההיא דאמר ר"ש למחר מביא אשמו ולוגו ומוקמינן לה התם דמביא יותר מלוג ומקדישו והדר פריך כדאיתא התם, והרי אותו היתרון איך מביאם לעזרה הרי מיחזי חב"ע כיון דעביד מיניה עבודה שמזה ז' כנגד פתח אוהל מועד ונותן על הבהונות ועל ראש המצורע ודמים ללחמי תודה. וי"ל דשאני התם דבטל ליה ע"י אידך שמן שהוא נדבה וכדאיתא התם. ובזה ניחא מה שהקשו התוס' שם ד"ה לוג דאמאי אצטריכו לומר דאמר לוג זה יהא נדבה ליקדיש ליה קדושת דמים על תנאי אם אינו מצורע והשתא נמי מייתי פורתא להשלים הלוג ומקדיש ליה קדושת דמים כו'. ולפי מ"ש ניחא דאם היה הכל קדושת דמים לא הותר להכניסו בעזרה משום דלא דמו לבכורים וכדכתיבנא. ומה שתירצו התוס' דהכי עדיף טפי לעשות קדושת הגוף בכל מה שיכול הוא תמה בעיני שהרי בסוף הסוגיא הקשו והא אמר ר"ש אין מתנדבין שמן ותירצו תקוני גברא שאני, ואם איתא דיש תיקון בהקדש דמים הא עדיפא מלהתנדב שמן מאחר דס"ל דאין מתנדבין שמן. ועיין במ"ש התוס' בפ' התודה (דף פ') ד"ה וכי שכתבו חילוק זה שכתבנו דלוג ועיין עוד לקמן בזה:

ודע דאיסור זה דחב"ע אינו אלא על ההכנסה אבל אם הכניס איזה דבר של הקדש לעזרה ופדאו שם ליכא איסורא בפדיון זה אף שנשארו חב"ע. ודין זה מתבאר מההיא דאמרינן בפ' התכלת (דף מ"ח) עלה דההיא דשחט שני כבשים על ד' חלות דאמרינן מושך שתים מהם ומניפן והשאר נאכלות בפדיון ואוקמה רב חסדא דפריק להו גואי וחולין ממילא קא הויין ופירש"י ממילא הויין דתוך העזרה הם נעשין חולין והוא לא הכניסן משנעשו חולין ע"כ. והכי אמרינן נמי בפרק כל הזבחים (דף ע"ז) יע"ש. וראיתי להתוס' בפ' התודה (דף פ') ד"ה וכי שאחר שנתנו טעם אמאי לא אמרינן גבי לחמי תודה שיקדישו אותם קדושת דמים משום דבאים עם הזבח חזרו והקשו וז"ל וא"ת והא כה"ג שרינן לעיל בפרק התכלת גבי שחט שני כבשים על ד' חלות דמושך שתים מהן ומניפן והשאר נאכלות בפדיון דחולין ממילא הוו וה"נ נימא אי הך דקיימא תודה היא הך לחמה ואי לא ליפקו לחולין וחולין ממילא הויין ע"כ. ולא הבינותי דברי התוס' הללו דודאי קושייתם היא שיקדיש אותם על תנאי דאי לא פשיטא דלא דמי להההיא דפ' התכלת דהתם כיון ששחט על ד' חלות הרי נתקדשו כולם והשתים הם קדושות קדושת דמים ומש"ה שרי אבל הכא את"ל דאי הך דקיימא לא הויא תודה הלחם הוא חולין גמורים א"ו שקושיתם

היא שיקדיש על תנאי לחם קדושת דמים, וקשה שהרי כתבו קודם לזה דהכא לא מהני הקדש דמים משום דבאים עם הזבח. ועוד מהו זה שסיימו וחולין ממילא הויין דהכא גבי לחמי תודה לא שייך זה, דבשלמא גבי לחם הבא עם כבשי עצרת שהוא קדשי קדשים ונפסלין ביוצא איצטריך להאי טעמא משום דאמרינן היכי פריק להו אם אבראי הוא נפסל ביוצא ואי פריק בגואי הא קא מעייל חל"ע ותירץ דאף דפריק בעזרה ליכא למיחש משום דחולין ממילא הויין אבל גבי לחמי תודה שהוא קדשים קלים הרי יכול לפדות אותן אבראי שאינן נפסלין ביוצא שהרי נאכלין בכל העיר:

והנראה אצלי הוא דמ"ש התוס' בסיום דבריהם וחולין ממילא הויין ט"ס הוא וכונת קושייתם הוא לתירוצם שחילקו דהכא גבי לחמי תודה לא מהני הקדש דמים. ועל זה הקשו דבפרק התכלת מוכח דמהני הקדש גבי לחם הבא עם הכבשים דאמרינן דמושך שתים מהן והשאר נאכלות בפדיון אלמא דהשתים קדושת דמים אית להו ואפילו אחר פדיון לית בהו משום הכנסת חולין ואף שהוא לחם הבא עם הזבח. ותירצו לזה דשאני התם גבי כבשי עצרת שכבר נתקדשו ונכנסו אבל להכניס לכתחלה לא בדבר שהוא כעין קרבן. אבל בכורים כיון דלא הוו כולי האי כעין קרבן שרינן להכניס לכתחילה ע"י הקדש דמים. וחזרו והקשו מההיא דאמרינן בפרק כל הזבחים (דף ע"ו) גבי ספק מצורע דשרינן להביא לוג שמן לכתחלה ובאותו לוג יש בו קצת שמן שאינו קדוש קדושת הגוף כי אם קדושת דמים וכמבואר שם אלמא דשרי להכניס אף לכתחלה גם הקדש דמים בדבר שעושה בו כעין עבודה שמזה ז' כנגד פתח אוהל מועד ונותן על הבהונות ועל ראש המצורע. ותירץ דשאני התם דבטל ליה בהדי אידך שמן שבלוג שהוא קדוש קדושת הגוף וחזרו והקשו גבי פירשתי ואיני יודע מה פירשתי אמאי לא שרינן ע"י ביטול אף שיש עמהם מנחה גמורה דומיא דלוג דשרינן מטעם ביטול אף שעושה בו כעין עבודה. ותירץ דשאני התם דהוי ס' עשרון ולא בטילי בחד. עוד כתבו דאין לומר דטעמא דלוג דמצורע לאו משום ביטול נגעו בה כי אם משום תקוני גברא ומש"ה התירו ע"י הקדש דמים. משום דטעם זה לא אסיק אדעתיה סתמא דתלמודא עד המסקנא וא"כ קודם דאסיק אדעתיה טעם זה ע"כ לומר דטעמא דלוג משום ביטול נגעו בה: עוד כתבו התוס' וז"ל ועי"ל דהכא גבי תודה לא בעי למימר דמקדיש ופריק שמא יאמרו יש פדיון ללחמי תודה וכן בההיא דפירשתי ואיני יודע מה פירשתי שיכול להיות הכל מנחה אחת חיישינן שמא יאמרו מוציאין מכלי שרת לחולין אבל בלוג שמן של מצורע דליכא שיעורא ידעי דיש לה פדיון משום דאין קדוש קדושת הגוף וכן בכורים ידעי דמשום ספיקא הוא דאין בכורים נפדין כתרומות ומעשרות וכן שחט שני כבשים על ד' חלות ידעי דלא קדשי

אלא שתים ע"כ. והנה תירוץ זה הוא לעיקר קושייתם שהקשו וא"ת מאי קשיא לן הכא ובכמה דוכתי מחולין בעזרה יקדישם כו'. ולזה תירצו דלעולם בכל דוכתא ע"י הקדש דמים ניצולנו מחולין בעזרה ומה שלא עשינו תיקון זה דהקדש דמים בקצת מקומות הוא משום הפדיון שאם אנו מקדישים צריך פדיון ויש מקומות שאין אנו יכולין לפדות שמא יאמרו יש פדיון לקדושת הגוף כגון בלחמי תודה ומנחה אבל בלוג של מצורע ובכורים ובשחט שני כבשים על ד' חלות דליכא למימר שיטעו בהם מקדישים אותם ופודין אותם. הכלל העולה שההפרש שיש בין שני התירוצים הללו הוא דלפי תירוץ ראשון הקדש דמים לא מהני אלא היכא דלא עביד כעין עבודה אבל כל שעושה כעין עבודה איכא איסורא משום חב"ע אא"כ נתבטל ההקדש בקדושת הגוף כמו לוג של מצורע. ולפי תירוץ שני כל היכא דאיכא הקדש דמים תו ליכא משום חב"ע אף שעושה בהם כעין עבודה והטעם שבקצת מקומות לא עשינו תיקון זה דהקדש דמים כדי לינצל מאיסור חב"ע הוא מטעם הפדיון שיש מקומות שאינו ראוי לפדות שלא יטעו העולם לומר שיש פדיון לקדושת הגוף וכל היכא דליכא למיחש שיטעו העולם עבדינן תקנתא זו דהקדש דמים אף בדבר דעביד בהו כעין עבודה. והנה דברי התוס' שבפרק הספינה הם כפי התירוץ הראשון ודברי התוס' שבפרק כל הזבחים (דף ע"ז) הם כפי התירוץ השני יע"ש וזה פשוט:

כתבו התוס' בפרק התודה (דף פ') ד"ה וכי דאף דהכנסת חולין לעזרה לא נאסר אלא כשהוא דרך הקרבה מ"מ אכילת חולין בפני עצמם בעזרה אסור ודקדקו כן מאותה סוגיא דפ' הקומץ רבה (דף כ"א) דפריך תלמודא אכילת חולין פשיטא מאי בעו התם יע"ש. ונראה דדוקא חולין הוי גנאי לאכלם בעזרה אך קדשים אף שהם קלים דנאכלים בכל העיר מ"מ מותר לאכלם בעזרה. ויש קצת דמיון לזה מהא דקי"ל דאף דאיסור חב"ע היינו דוקא חולין גמורים אך כל שהוא קדש אף שהוא הקדש בדק הבית שרי כמו שהארכתי בזה (א"ה ונתבאר לעיל) ה"נ אף דאסור לאכול חב"ע היינו חולין גמורין אך כל שהוא קדש אף שהוא קדשים קלים מותר לאכלם בעזרה. שוב ראיתי הדבר מפורש בפ"ב דשבועות (דף ט"ו) דפריך תלמודא אטו לחמי תודה בעזרה מי לא מתאכלי ע"כ, הרי הדבר מפורש דלחמי תודה אף שהם קדשים קלים יכול לאכלם בעזרה. ונראה דאין חילוק בזה בין כהנים לישראלים דישראל נמי יכול לאכול קדשים קלים בעזרה. הן אמת שראיתי לרש"י ז"ל שם בשבועות שכתב וז"ל אטו לחמי תודה בעזרה מי לא מיתאכלי אם רצו כהנים לאכול בקדשים מי מעכב עליהם ע"כ. ולא ידעתי אמאי נקט כהנים וליכא למימר דטעמא דנקט כהנים הוא משום דאין ישראל נכנס לעזרה כי אם לצורך שדין זה

לא נאמר אלא בעזרת כהנים אבל בעזרת ישראל יכול ליכנס אף שלא לצורך וכדאיתא בפ"ק דכלים. סוף דבר שדברי רש"י ז"ל צריכים אצלי תלמוד. ועיין במ"ש התוס' פ"ב דשבועות (דף י"ז) ד"ה ואין דאכילה בעזרה לא שייכא בקדשים קלים יע"ש ודו"ק: ומ"ש רבינו וכל השוחט חב"ע או האוכל כזית מבשר חולין שנשחטו בעזרה מכין אותו מכת מרדות. הנה מרן בכ"מ כתב על דברי רבינו וז"ל ויש לתמוה כו' ולא חילק בין שאר איסורי הנאה לחולין שנשחטו בעזרה כו'. ודברי מרן אלו קשים להולמם דמאי איריא להקשות מקדושין דאף לפי שיטת הרב ה"נ דאם קידש האשה מקודשת ועוד דאעיקרא דמלתא קשיא דהא אפילו מקדש באיסורי הנאה דדבריהם אינה מקודשת כמ"ש בהדיא בהלכות אישות וצ"ע. (א"ה עיין עוד בדברי הרב המחבר לעיל פ"ה מהלכות יסודי התורה דפשיטא ליה דאין לוקין על אכילת חולין שנשחטו בעזרה משום דאיסורו מחמת לאו הבא מכלל עשה יע"ש):

הלכה ט

השוחט והוליך את הסכין ולא הביאה וכו'. כתב בת"ח עלה דמתני' דשוחט שני ראשים דלכתחילה בעינן הולכה והובאה והכי איתא בתוספתא אך המבי"ט ח"א סי' ל"ה כתב דלכתחלה נמי שוחט בהולכה או בהובאה ועיין בפר"ח:

פרק ג

הלכה ד

וכן אם שהה כדי שיגביהנה וכו'. כתוב בהשגות זו הסברא לא טובה היא כו' ובחצי קנה דעוף ליכא למיחש כלל כו'. פירוש דהראב"ד ז"ל הוקשה לו תוספתא שהביא מהריק"א ששונה שחט סימן אחד או רובו בעוף ושחט כדי שחיטה וגמרו כשרה, אלמא אחר שחיטת הכשרה אין לחוש בשהייתה דמחתך בשר בעלמא הוי ותירץ דהתם בעוף הוא דלא גזרי' שמא ישהה בתחלת שחיטת הסימן בקנה משום דכל שחיטתו הוא בעוף ברוב סימן אחד וכי שהי בגרגרת לית לן בה מידי דמצא חצי גרגרת פסוקה מוסיף עליו כל שהוא וכשרה, אבל בבהמה דצריכה רוב שנים ובנקובת הושט כל שהוא טריפה גזרינן וזה ברור. והנה מרן כתב בד"ה לכן נ"ל כו' ומ"ש שבאותם שתי בעיות תיקו ולקולא יש לתמוה למה כתב כן דהא ספיקא דאורייתא היא ולחומרא ע"כ. וק"ל דלמה כתב דספיקא דאורייתא היא ולחומרא דהא ליתא לפירוש הראב"ד כלל כיון שהוא מפרש דאחר ששחט רוב הסימנים בלא שהייה אם שהה אח"כ אינו אלא מחתך בשר בעלמא מידי דהוה אהגביה ידיו לגמרי ולא שחט עוד דשחיטתו כשרה אלא דטעם הבעיא

להראב"ד דכיון דגמר לשחוט כל הסימנין וגמר בשהייה יש לחוש שמא יקל בשהייה בששחט מיעוט סימנין ואתי לידי איסור תורה ויש לחוש מדרבנן בעלמא. והיינו דכתב הראב"ד מאן מוכח כלומר יבא לטעות בשהיית הסימנין במיעוטא קמא או דלמא לא חיישינן ואין דברים אלו מובנים אם לא על דרך שכתבתי ודברי מהריק"א צ"ע. איברא דעדיין לא יצאנו להראב"ד מידי שאלה במ"ש ובחצי קנה דעוף ליכא למיחש כלל דלפי מה שפירשתי בכונת דבריו בעוף נמי איכא למיחש וגם זה צ"ע וכבר נתיישב זה במ"ש בסמוך:

הלכה ה

שחט רוב אחד בעוף וכו'. כתב מרן הכ"מ ז"ל תוספתא שחט סימן אחד או רובו בעוף כו' וברור דה"ה לרוב שנים בבהמה ע"כ. ואין זה ברור כי אם לשיטת רבינו ז"ל שפירש בעיא דשהה במיעוט סימנין מהו במיעוט קמא, אבל לפירוש הראב"ד ז"ל בבעיא דהיינו דשהה בבהמה אחר שחיטת רוב הסימנין יש חילוק גדול בין עוף לבהמה כמ"ש לעיל ודברי מהריק"א הולכים על פי פירוש רבינו ז"ל וזה ברור ודו"ק:

הלכה י

או שהחליד את הסכין תחת צמר מסובך. בעיא דלא איפשיטא בפרק השוחט ועיין מ"ש רש"י בפ"ג דבכורות (דף כ"ד) עלה דמתני' דהשוחט את הבכור וכמ"ש התוס' שם:

פרק ד

הלכה ז

שרוב המצויין אצל שחיטה מומחין הן. סבור הייתי לומר דלא אמרינן רוב מצויין מומחין אלא לענין שחיטה אבל לענין בדיקה לא. אך מדברי הריב"ש סי' קצ"ח מוכח דאף לענין בדיקה אמרינן רוב מומחים הם:

הלכה טו

מי שהוא פסול לעדות וכו'. (א"ה כתב מרן ז"ל סברת רבינו היא דע"כ לא קאמר רבא ההיא דבודק סכין ונותן לו אלא בישראל מומר שפירוש מומר שהוא מועד לעבור על המצוה ההיא וכו', ועיין בדברי הרב המחבר פ"ג מהל' שגגות דין ז' באורך):

פרק ה

הלכה יא

ספק דרוסה אסורה. (עיין מ"ש הרב המחבר בפ"ד מהלכות בכורות דין א'):

פרק ו

הלכה כ

כיצד ניטל אחד מן המעים וכו'. ויש עופות שאין להם מרה כמ"ש הטיו"ד סי' מ"ב. וכתב הרשב"א בתשובות סי' ק"ח דאפילו אם הוא מסופק אם זה המין יש לו מרה אזלינן בתר הרוב דרוב עופות יש להם מרה ואסור כמו שיע"ש:

פרק י

הלכה יד

שעד אחד נאמן באיסורין כו'. (א"ה עיין בדברי הרב המחבר פי"א מהלכות עדות דין ז'):

פרק יג

הלכה ד

ואם מתה קודם לזה וכו'. (א"ה עיין בדברי הרב המחבר ז"ל פרק י"ח מהלכות פסולי המוקדשין דין ט'):